

FRI
ESM
USE
UM

collectie- en aankoopbeleid
moderne en hedendaagse kunst
2018-2019

inleiding	3
1 beleid en identiteit	4
2 positionering van de collectie	8
3 de aankoop en opdracht als stimulans voor het Friese kunstklimaat	11
4 conclusie	12

Omslagafbeelding: Eric van Hove, *Untitled (Citroën Berlingo intake manifold)*, 2014, Lemon wood, High-Atlas walnut wood, Middle-Atlas white cedar wood, Macassar Mahogany wood, ebony wood, yellow copper, nickeled silver, tin, cowskin and wood glue

inleiding

Het Fries Museum is inmiddels vier jaar geleden in het nieuwe gebouw getrokken, centraal aan het Wilhelminaplein. Met de verhuizing is een nieuw hoofdstuk voor het museum aangebroken. Het museum is de afgelopen jaren letterlijk en figuurlijk een stuk groter geworden. Met de toegenomen belangstelling voor het museum is ook de aandacht voor zijn collectie gegroeid. De aankoop van *The Entrance to a Roman Theatre* van Alma-Tadema en de enorme aandacht voor de daarop volgende Turingprijswinnende overzichtstentoonstelling van Tadema markeerden een belangrijk moment binnen de groei van het Fries Museum en de afsluiting van een periode van organisatorische transitie.

Met een nieuwe directeur, het nieuwe huis op orde en de vliegende start van Alma-Tadema ontstaat er de mogelijkheid om ook op het gebied van hedendaagse beeldende kunst grote stappen te gaan zetten. Het Fries Museum wil graag de verwachtingen waar gaan maken die door het nieuwe gebouw zijn ontstaan en wil met nieuw elan een grotere positie innemen in de nationale en internationale kunstwereld. Een extra katalysator hiervoor is de context van Friesland Leeuwarden als culturele hoofdstad van Europa in 2018. Dit biedt een uitgelezen kans om de relatie tussen lokale kracht en globale context uit te werken. Dat het museum serieus

aan de slag wil, wordt ook zichtbaar in de aanstelling van een curator hedendaagse en moderne kunst die de functie van scout binnen het museum vervangt en de opdracht heeft om het nieuwe elan vorm te geven en de relatie tussen Friesland en de wereld te stimuleren en verder te ontwikkelen.

In dit beleidsstuk schetsen we graag hoe we dit willen ontwikkelen binnen de collectie en hoe we het aankoopbeleid willen inzetten om hedendaagse beeldende kunst een onderscheidend podium te bieden, dat goed gebruikmaakt van de unieke positie die onze lokaliteit biedt ten opzichte van een snel evoluerende wereld.

In het eerste hoofdstuk hebben we onze missie en de geschiedenis en uitgangspunten van de collectie moderne en hedendaagse kunst samengevat. De positionering van onze collectie, mede in relatie tot de collectie Nederland, wordt toegelicht in hoofdstuk 2. Onze ambitie om als opdrachtgever en aanjager een stimulerende werking te hebben op de kwaliteit van de lokale kunstcontext en de hedendaagse kunstenaar volgt in hoofdstuk 3. Tussendoor bieden we in kleine bijlages graag inzicht in een selectie van aankopen van de afgelopen jaren en geven we graag een aantal voorbeelden van potentiële acquisities voor de toekomst.

Lawrence Alma-Tadema, *Entrance to a Roman Theatre*, 1866
Olieverf op doek

1 beleid en identiteit

Sinds de opening van het nieuwe Fries Museum in september 2013, is het museum al snel de beoogde bruisende plek geworden in het hart van Leeuwarden en Friesland, met tentoonstellingen, activiteiten, evenementen, een winkel en een café. De functies van het Fries Museum worden nog versterkt door de aanwezigheid van het Centrum voor Film in Friesland en het Fries Verzetsmuseum.

Het publiek waardeert het geheel van presentaties, gebouw en onze gastvrijheid met het rapportcijfer 8. Het museum ontvangt jaarlijks meer bezoekers. In het oude museum ontvingen wij 50.000 bezoekers, in 2014 (het eerste gehele jaar in het nieuwe museum) waren het er al 90.000, in 2015 100.000 en in 2016 170.000. In de vier maanden (oktober 2016 – februari 2017) dat de tentoonstelling van Alma-Tadema te zien was bezochten maar liefst 158.000 bezoekers het museum. De verwachtingen rond de totale bezoekerscijfers voor 2017 zijn dan ook positief.

1.1 missie: inspireren en laten beleven

Het Fries Museum inspireert Friezen en niet-Friezen door de kunst, cultuur en geschiedenis van en in Friesland te laten leven. Met deze missie willen wij een actieve rol spelen in de samenleving. We stimuleren betrokkenheid door verbanden te leggen tussen de maatschappij en datgene wat we tonen, door onderwerpen dicht bij de bezoeker te brengen, door de mens centraal te stellen en door parallellen te trekken met actuele gebeurtenissen. We belichten meerdere waarheden door in onze presentaties onderwerpen vanuit verschillende kanten te laten zien en ruimte te geven aan de eigen mening en inbreng van de bezoeker. We grijpen de kansen van ons nieuwe gebouw door onze collecties op verrassende manieren zichtbaar te maken, ze te mengen en crossmediaal of transhistorisch te presenteren. Het is een keuze die aansluit bij de veranderende maatschappij, waarbinnen verbanden minder traditioneel tot stand komen binnen afgemeten categorieën, maar meer organisch en fluïde ontstaan.

Witho Worms, *Bruay LaBussiere I*, 2011, Carbon print met kool uit gefotografeerde bergen

1.2 schatten van toen en nu

Friesland heeft binnen Nederland een bijzondere positie. Het is een provincie binnen het koninkrijk der Nederlanden, maar heeft tegelijkertijd een eigen taal en cultuur. Het bevindt zich aan de periferie, maar is ook een centrum in zichzelf. Deze tweeledige identiteit biedt groot potentieel voor een onderscheidende blik op de wereld. Vanuit Friesland kunnen we ontwikkelingen met afstand beschouwen terwijl tegelijkertijd de bevolking in heel direct contact met het museum staat.

Binnen het museum is de rijke historie van Friesland terug te vinden, van het zwaard van Grutte Pier, de Popta schat, de mantelspeld van Wijnaldum en de Hindelooper kamer tot *Entrance to a Roman Theatre* van Alma-Tadema en *Landschap met rode Wolk* van Gerrit Benner. Maar het museum is ook een podium voor de cultuur van vandaag en morgen met een mooie collectie hedendaagse kunst, met werken van o.a. Wouter van Riessen, Marijke van Warmerdam, Arno Nollen, Henk Visch, Erik van Lieshout, Isa Genzken, John Bock, Rob Scholte, Jan Rothuizen, Machiel Braaksma, Sven Kroner, Helen van Meene, Frank van der Salm, Bas Meerman, Carel Visser, Sidi El Karchi, Fons Haagsma, L.A. Raeven, Gerco de Ruyter, Koos Breukel, Berend Strik, Roy Villevoey, Mirjana Vrbaski, Ad van Denderen, Lara Almarcegui, Emo Verkerk en vele lokale kunstenaars van bovenlokaal belang zoals B.C. Epker, Pedro Bakker, Robert Zandvliet, Tryntsje Nauta, Wouter Oltershof en Elke Uitentuis, Wapke Feenstra, Christiaan Kuitwaard en Claudy Jongstra.

1.3 identiteit en ruimte anno 2017

De afgelopen jaren zijn aankopen gedaan in het verlengde van de beleidslijnen *Visies op identiteit* en *Visies op landschap, omgeving en ruimte*. Zo werd o.a. van Witho Worms het werk *Cette montagne c'est moi* aangekocht. Op het moment dat we globaal ons best willen doen om de motor van onze maatschappij te laten lopen zonder gebruik te maken van milieubelastend steenkool, biedt Worms ons een blik op het landschap waar onze steenkoolafhankelijkheid heeft geleid tot een specifiek uiterlijk. De donkere heuvels zijn vastgelegd op een carbonprint, een afdruk gemaakt met het koolstof dat door de kunstenaar zelf ter plekke gemijnd werd.

De constante veranderingen binnen de maatschappij worden gereflecteerd in onze huidige vertaling van de beleidslijnen identiteit en landschap binnen de collectievorming. Hoe we in Friesland, Nederland en daarbuiten het landschap vormgeven en inrichten wordt veelal bepaald door maatschappelijke ontwikkelingen. We leven op land dat door ons is vormgegeven. Het is ingericht op basis van onze behoeften tot specifieke structuren, onder de invloed van handel, economie, milieu, migratie en emigratie. De ruimtelijke invulling van het Friese landschap komt voort uit de ontwik-

kelingen binnen de lokale en nationale gemeenschap. Het hedendaags landschap is zo vanzelf een reflectie van onze constant evoluerende identiteit. Waar vroeger de windmolen liet zien hoe Nederland zich in eerdere tijden had ontwikkeld, daar zorgt de windturbine tegenwoordig voor polderstrijd tussen voor- en tegenstanders. Steden dijen uit en hoewel het traditionele agrarisch landschap nog steeds een grote factor van belang is, is het ook een fragiel landschapsbeeld. Het wordt bedreigd, enerzijds door stedelijke ontwikkelingen, anderzijds door ecologische idealen. De Friese culturele identiteit beweegt mee met al deze veranderingen. Enerzijds is deze verankerd in een lokale geschiedenis waar de Friezen zich mee verbonden voelen, anderzijds wordt deze beïnvloed door globale ontwikkelingen.

De beleidslijnen identiteit en landschap komen voort uit het landschap en het portret, twee belangrijke thema's binnen de traditionele schilderkunst. Ze vertegenwoordigen daarbinnen het liggende en het staande schilderij (de opties 'portrait' en 'landscape' in de printerinstellingen in de computer komen hier nog uit voort). De schilderkunst is nog steeds een discipline van belang, maar de technologische ontwikkelingen van de afgelopen eeuw bedreigen de hegemonie van de traditionele disciplines al enige tijd. Daarnaast is er een technologische ontwikkeling die voor zowel onze identiteit als voor onze ervaring van onze omgeving van groot belang is; het internet heeft zich ontwikkeld van een hobby voor techneuten tot een factor van grote maatschappelijke impact. Naast onze 'echte' wereld is er nu een alternatieve digitale realiteit, die zich parallel aan onze traditionele werkelijkheid heeft genesteld. Het internet is een wereld vol fluïde identiteiten en ruimtelijke ervaringen die traditionele verhoudingen ondergraven. We zijn meer dan onze selfie, maar onze selfies zijn tegelijkertijd van grote invloed op hoe we ons tegenwoordig voelen en gedragen.

Dankzij het internet en verregaande globalisatie is de wereld ook veel groter geworden. Onze vrienden wonen nog steeds naast ons, maar lijken ons ook van ver op facebook. De lokale context is zo direct verbonden met - en wordt ook direct beïnvloed door - de globale context.

Het aankoopbeleid volgt deze technologische en 'glokale' ontwikkelingen. De interpretatie van het landschap richt zich minder op die van de klassieke schilderkunst waar de horizon het kader bepaalt, maar kijkt naar waar landschap en identiteit elkaar ontmoeten, waar de beleving van de omgevingsruimte het begrip van de eigen identiteit beïnvloedt, waar de ontwikkeling van een nieuwe globale identiteit zich uit in de ruimtelijke inrichting van stad, dorp, wad en welland of waar technologische ontwikkelingen van invloed zijn op onze identiteit. Het nieuwe elan van het museum richt zich dan ook op het willen ontwikkelen van de relatie tussen Friesland en de wereld.

'Onze' identiteit is in tijden van migratie en voortschrijdende emancipatie van minderheidsgroeperingen soms

Hindelooper kamer, 1880

een minder helder gegeven. Soms leidt het 'onze' tot grote maatschappelijke discussies over tradities, normen en waarden. De hedendaagse kunstwereld stelt zichzelf vragen over haar rol met betrekking tot diversiteit, engagement en koloniale geschiedenis. Binnen het collectiebeleid met betrekking tot hedendaagse beeldende kunst zal ook dit een punt van aandacht worden. De Hindelooper kamer, een belangrijk hoofdstuk binnen de collectie van het museum, is destijds ontstaan vanuit een samenkomen van verschillende culturele identiteiten. De huidige situatie nodigt uit om te kijken hoe verschillende culturele achtergronden nu samenkomen in een hedendaagse Friese identiteit.

Samen met het Fries Verzetsmuseum kijken we naar de rol van oorlog nu en in het verleden. Recent werd dit bijvoorbeeld zichtbaar in de tentoonstelling *Het Beladen Landschap*, waarbinnen nadrukkelijk gekeken werd naar het landschap in relatie met conflict, dood en wreedheid. De Tweede Wereldoorlog is een duidelijk moment waarop Nederland en Friesland direct te maken kregen met de verschrikkingen van oorlog. Ondanks dat we inmiddels ruim zeventig jaar vrede vieren, wordt onze samenleving ook nu getekend door oorlog. De uitdagingen rond migratie komen veelal voort uit oorlogssituaties in Afrika of het Midden Oosten en Europa wordt er met regelmaat aan herinnerd dat een oorlog ver weg ook heel

dichtbij grote impact kan hebben. Vlucht MH17 ligt nog vers in het geheugen en terreurdreigingen zijn er inmiddels continu. Het ligt voor de hand dat ook deze ontwikkeling te zien is in de kunst van nu en samen met het Fries Verzetsmuseum zullen we hierop blijven letten.

Bovenstaande uitgangspunten laten een actueel, maar ook breed spectrum zien van thema's die om aandacht vragen. Het budget van het Fries Museum is niet toereikend om een alomvattende collectie aan te leggen, bovendien zijn er collega-instellingen die zich al richten op de collectievorming rond een specifiek thema. De genoemde onderwerpen moeten dan ook vooral gezien worden als belangrijke accenten binnen de thematiek rond de relatie tussen identiteit en ruimte.

Aanwinst

Johan Nieuwenhuyze
Beladen Landschap, Collected Memory

In 2016 kocht het Fries Museum twee werken aan van Johan Nieuwenhuyze uit de serie *Collected Memory*: *Sky over Mediapark, Hilversum. May 6th, 2010 18:04* en *Sky over Church Street, New York. September 11th, 2010 8:46*.

Deze twee werken tonen de luchten boven twee plekken met een bijzondere impact op onze maatschappij. In *Sky over Mediapark, Hilversum. May 6th, 2010 18:04* neemt Nieuwenhuyze ons mee terug naar de plek waar twaalf jaar daarvoor Pim Fortuin werd neergeschoten. *Sky over Church Street, New York. September 11th, 2010 8:46* neemt

ons vervolgens mee naar de plek waar negen jaar daarvoor de twin towers werden aangevallen en vernietigd. Twee momenten met een enorme impact op de geschiedenis. In Nederland veranderde veel na de moord op Pim Fortuin. Een periode van onschuld was voorbij, het publieke debat verscherpte zich en ook nu ervaren we nog de consequenties van dat moment op die plek. Datzelfde geldt in nog veel grotere mate voor de aanslag op het World Trade Center in New York. De oorlogen in Irak, Afghanistan en zelfs die in Syrië komen voort uit die gebeurtenis, daar op die onfortuinlijke dag.

De twee werken werden aangekocht in 2016 en in 2017 waren ze onderdeel van de tentoonstelling *Beladen*

landschap: van Kiefer tot Ristelhueber over Plaatsen die in ons collectieve geheugen gegrift staan. De tentoonstelling *Beladen landschap: van Kiefer tot Ristelhueber* toont hoe sporen van oorlog en conflict in handen van kunstenaars tot een metafoor voor menselijkheid verworden. In totaal waren er 67 werken van Francis Alÿs, Armando, Hans Citroen, Hannah Collins, Ori Gersht, Charles Heller en Lorenzo Pezzani, Marcel van Hoorn, Anselm Kiefer, Mathieu Knippenbergh, M.I.A., Raquel Maulwurf, Olphaert den Otter, Karin Peulen en Sophie Ristelhueber te zien.

De aangekochte werken van Johan Nieuwenhuyze werden zo in een gepaste context gepresenteerd.

2 positionering van de collectie

Het Fries Museum wil binnen de gestelde overkoepelende thematiek een duidelijk eigen profiel laten zien. Hedendaagse ontwikkelingen worden in onze globaliserende maatschappij al lang niet meer bepaald door specifieke lokale ontwikkelingen, maar de lokaliteit van Leeuwarden en Friesland heeft wel geleid tot een eigenzinnige attitude. Die attitude grijpen we graag aan voor een onderscheidende aandacht voor de kunstenaar die die zich op de grens van, of buiten de gebaande paden van de hedendaagse kunstwereld begeeft. Dit biedt niet alleen ruimte aan de typisch Friese kunstenaar, maar ook aan de kunstenaars van elders die een net andere beeldtaal of attitude dan de gangbare bezigen.

2.1 collectie nederland

Tegelijkertijd willen we er voor zorgen dat we een collectie vormen die relevant is voor de collectie Nederland. Aan te kopen werken moeten dan ook een kwalitatieve bijdrage aan de collectie Nederland kunnen leveren. Dat betekent dat de kwaliteit van bovenlokaal belang moet zijn en dat er tegelijkertijd sprake is van een relevantie voor de ontwikkeling van kunst binnen de Nederlandse context. Daar waar we kijken naar aankopen van niet-Nederlandse kunstenaars daar willen we er in de toekomst wel op letten dat de kunst en kunstenaars relevant zijn voor de nationale kunstwereld. Dat kan zijn doordat er belangwekkende presentaties van de kunstenaar zijn geweest, doordat het oeuvre verwant is aan het werk van lokale collegae of doordat het werk van grote invloed kan zijn of worden op het artistiek discours of het gedeeld nationaal oeuvre.

2.2 het onderscheidend profiel binnen het nationale aanbod

De nieuwe interpretatie van de beleidslijnen 'ruimte en identiteit' zoals beschreven in 1.3 zal vanzelfsprekend leiden tot een aankoop- en presentatiebeleid dat het oeuvre van de kunstenaar toetst aan relevante technologische of maatschappelijke ontwikkelingen, van lokaal tot globaal. Het beleid zal zich echter eerder maatschappelijk betrokken tonen dan maatschappijkritisch. Het ligt dan ook niet in de lijn der verwachtingen dat het beleid van het museum zich zou richten op activisme of engagement zoals het Van Abbe Museum in Eindhoven dit al enige tijd doet. Een goed voorbeeld is de

voorgenomen aankoop van werk van Eric van Hove. Van deze kunstenaar willen we een aantal werken aanschaffen waarin brommers of hedendaagse auto-onderdelen zijn nageemaakt, gebruikmakend van de inzet en expertise van lokale ambachtslieden. Als een hedendaagse Hindelooper kamer komen verschillende culturele ambachten bij elkaar in werken die een betrokkenheid tonen met een globaliserende maatschappij waarin verschillende lokale ambachten bijdragen aan een harmonieus totaalbeeld. Het werk kan beschouwd worden binnen het discours rond het koloniale verleden van het westen, maar gaat tegelijkertijd ook over de mogelijkheid van beeldende kunst om een directe functie binnen de maatschappij in te nemen en zo een grotere betrokkenheid te bewerkstelligen tussen kunst en maatschappij.

Het Fries Museum zoekt in haar beleid nadrukkelijk naar verwantschappen met de beleving van haar publiek en zet deze graag in om publieke betrokkenheid bij presentaties en aankopen te genereren. Hoewel het Fries Museum heel blij is met het effect van de blockbuster Alma-Tadema en ook grote verwachtingen heeft over het publieksbereik van de toekomstige presentaties rond Mata Hari en M.C. Escher is de blockbuster geen doel op zich en zullen we altijd de relevantie ten opzichte van de lokaliteit blijven zoeken. Blockbusters rond overleden popidolen of Noord Koreaanse propagandaschilders zoals die te zien waren bij het Groninger Museum of het Drents Museum zullen bij het Fries Museum dan ook niet snel gepresenteerd worden. Dat is ook zichtbaar in een onderscheidend aankoopbeleid ten opzichte van deze musea, dat zich meer richt op kunstenaars van bovenlokale kwaliteit, maar wel met een relevantie voor de lokale context. Het aankoopbeleid van het Fries Museum richt zich verder voornamelijk op beeldende kunst, daar waar bijvoorbeeld bij het Groninger Museum meer aandacht is voor design en mode. Logischerwijs wordt veel overlegd met het Prinsessehof en daar waar mogelijk wordt gekeken hoe aankopen en presentatie elkaar kunnen aanvullen of versterken. Zo zullen de aankopen en presentaties van Lennard Lahuis op elkaar worden afgestemd om tot een stevige uitspraak en rijk aanbod te komen. Binnen Nederland hebben we waarschijnlijk nog het meest gemeen met Museum Arnhem waar ook aandacht is voor de eigenzinnige kunstenaar en waar de positie aan de periferie wordt ingezet voor een kritische blik op afstand.

Beeld rechts: *Beladen Landschap*, 2017

Aanwinst

Eric Giraudet de Boudemange *The story of water, milk and peewit eggs*

The story of water, milk and peewit eggs is een presentatie voortgekomen uit een residency periode van Eric Giraudet de Boudemange bij SYB in Beesterswaag en uit de aankoop van *Illusions of the frisian landscape* (2015) en *Mesure du paysage* (2015). Met deze presentatie wordt het werk welkom geheten in de collectie. Het werk wordt voorzien van een tijdelijke inhoudelijke context die betekenis geeft aan het werk zelf en aan de collectie van het FM.

In 2015 reisde beeldend kunstenaar Eric Giraudet de Boudemange (Frankrijk, 1983) door Friesland op zoek naar lokale verhalen en tradities. Hij leerde *fierljeppen*, zocht naar kievietseieren en vergaarde kennis over bedreigde weidevogels. Dit jaar maakte hij voor het Fries Museum een zaalvullend landschap van kunstwerken. Vormen, lijnen en bontgekleurde objecten illustreren de relatie tussen het Friese landschap en de provinciale tradities. *Eric Giraudet de Boudemange: the story of water, milk and peewit eggs* presenteert bekende en nog niet eerder getoonde werken van de kunstenaar.

De kunstwerken van Eric Giraudet de Boudemange zijn speelse en humoristische interpretaties van traditionele (volks)spelen. Een van de tradities waarin hij zich verdiepte is het fierljeppen. Samen met de professionele fierljeppers en broers Oane en Ysbrand Galama ontwierp hij vijf polsstoksculpturen met carnavaleske kleuren

en patronen. De polsstokken maken onderdeel uit van de tentoonstelling, net als een film waarin te zien is hoe de kunstenaar deze Friese sport leert.

Siliconen huden

Een andere video toont beelden van een wilsterflapper. Deze traditionele vogelvanger blaast op een fluit gemaakt van schapenbeen om wilsters (goudplevieren) te lokken. In de zaal zijn bovendien her en der kleine *digibirds* te vinden. Wanneer de wilsterflapper in de video op zijn fluit blaast, reageren de elektronische vogeltjes met vrolijk getsjilp.

Om de menselijke bewegingen in het landschap te verbeelden, maakte Giraudet de Boudemange siliconen afgietsels van zijn eigen lichaam. In de tentoonstellingszaal toont hij een tiental van deze huden in verschillende houdingen. Hoog opgetrokken benen symboliseren bijvoorbeeld een succesvolle sprong over het water bij het fierljeppen.

Meetkettingen

Eric Giraudet de Boudemange ontleent zijn inspiratie niet alleen aan de ervaringen van zijn reis door Friesland, maar ook aan de collectie van het Fries Museum. Zo raakte hij gefascineerd door meetkettingen uit de 15de eeuw. Friese boeren liepen met zo'n ketting door hun land om de grondoppervlakte te bepalen. Ze deden dat aan de hand van een metrisch stelsel dat tegenwoordig niet meer gebruikt wordt. In het landschap dat de kunstenaar voor de tentoonstelling gecreëerd heeft, liggen enkele meetkettingen die hij zelf ontworpen heeft.

Eric Giraudet de Boudemange

Eric Giraudet de Boudemange is een alumnus van de Rijksacademie van Beeldende Kunsten in Amsterdam (2012/2013). Voorafgaand aan die opleiding studeerde hij af aan de Ecole Nationale supérieure des Beaux-Arts in Parijs (2007) en aan Le Fresnoy, studio national des arts contemporains (2011). De kunstenaar heeft zijn werk gepresenteerd in verschillende groep- en solotentoonstellingen, waaronder: De Appel in Amsterdam, Spazioborgogno in Milan, Galerie Waldburger/Wouters in Brussel en Centre Georges Pompidou in Paris. De kunstenaar heeft een grote interesse voor rituelen en spelen. Hij reist hiervoor over de hele wereld. Zijn belevenissen gebruikt hij als inspiratie voor zijn kunstwerken. Hij leerde voor zijn kunst een geheimzinnig dartspeel van Franse mijnwerkers, herten jagen en duiven fokken. De verhalen die hij vertelt gaan over geschiedenis, politiek, volkscultuur, popcultuur, landschappen en biologie.

3 de aankoop en opdracht als stimulans voor het Friese kunstklimaat

3.1 Jong talent

De kritische blik op afstand zetten we graag in om ook jong talent te scouten en op deze manier agenderend en aanjagend te opereren. Voor kunstenaars als Feiko Beckers en Lennard Lahuis gaat het om hun eerste museale aankopen van formaat. Dit zijn kunstenaars waarvan het in de lijn der verwachting ligt dat later aankopen volgen bij de grotere musea zoals het Stedelijk Museum Amsterdam of Museum Boijmans van Beuningen, maar die op een punt binnen hun ontwikkeling zitten waarin die potentie nog bewezen moet worden. Het Fries Museum hoopt zulke kunstenaars met een aankoop van enkele werken en met aan de aankoop verwante opdrachten en presentaties te helpen om die potentie voor het voetlicht te krijgen.

Deze twee kunstenaars hebben beiden een Friese oorsprong, maar onderzoeken hun potentieel ook buiten Friesland. Gerrit Benner, de schilder uit Leeuwarden, die van grote invloed was op het Fries expressionisme, vestigde zijn naam nadat hij uit Friesland was verhuisd en in Amsterdam omarmd werd. Het Fries Museum wil vooral contact blijven houden met de kunstenaars die zich elders verder ontwikkelen, maar die uiteindelijk een positieve bijdrage kunnen leveren aan het artistiek klimaat in Friesland. Het aankoopbeleid kan dan ook worden gezien als een middel om het artistiek klimaat in Friesland te stimuleren door de potentiële brugfunctie die het kan hebben met de wereld buiten Friesland.

3.2 Opdrachtgeverschap

In het verleden is al gekeken naar de mogelijkheid om een aankoop te koppelen aan een opdracht aan een kunstenaar, zoals bij bijvoorbeeld Eric Giraudet de Boudemange waarbij een aankoop, opdracht en presentatie gecombineerd werden naar aanleiding van een werkperiode van Giraudet bij kunsthuis Syb. Giraudet de Boudemange reisde in 2015 door Friesland op zoek naar lokale verhalen en tradities. Hij leerde fierljeppen, zocht naar kievietseieren en vergaarde kennis over bedreigde weidevogels. De aangekochte polsstokwerken die

hier uit voortkwamen, maken - net als een film waarop te zien is hoe de kunstenaar leert fierljeppen - onderdeel uit van een tentoonstelling in 2017.

Op deze manier wordt een innige band tussen kunstenaar, kunstwerk, museum en lokale context gestimuleerd, terwijl de kunstenaar een uitdagend kader aangeboden krijgt om op te reageren. Het museum vervult zo ook een rol binnen de veranderende invulling van het hedendaags kunstenaarschap. De klassieke praktijk van de op zichzelf werkende kunstenaar in een atelier is aan verandering onderhevig. Het atelier heeft steeds vaker de grootte van de laptop die de kunstenaar in staat stelt om de maatschappij in te trekken en direct de confrontatie met het onderwerp aan te gaan. Een rol van het museum als opdrachtgever in plaats van die van een instelling die uit het atelier koopt ligt dan ook voor de toekomst voor de hand. De invulling van de opdrachten zal nadrukkelijk met de kunstenaar worden besproken, zodat er een opdracht volgt die niet voor de kunstenaar bedacht is, maar met de kunstenaar is ontwikkeld. Op deze manier willen we voorkomen dat opdrachten zich loszingen van het oeuvre van de kunstenaar.

Een opdracht kan de kunstenaar, net als in het geval van Eric Giraudet de Boudemange, in contact brengen met de lokale context. Beiden worden zo gestimuleerd tot wederzijdse betrokkenheid. Dat heeft een positief effect op de relatie met het publiek, maar ook op het artistiek klimaat in Friesland. In het geval van Eric Giraudet de Boudemange werd dit verder gestimuleerd doordat een presentatie in het Fries Museum volgde op een werkperiode bij Kunsthuis Syb in Beetsterzwaag. Het Fries Museum wil actief een vinger aan de pols houden met activiteiten van dergelijke lokale initiatieven en daar waar mogelijk het aankoop- en opdrachtgeverschapsbeleid inzetten om lokale initiatieven te verstevigen en zo bij te dragen aan een sterker kunstklimaat in Friesland.

4 conclusie

Het Fries Museum wil het nieuwe gebouw, de recente successen en de rol van de culturele hoofdstad van Europa aangrijpen voor een periode van nieuw elan, waarin binnen de beleidslijnen ruimte en identiteit de relatie tussen Friesland en de wereld verder wordt onderzocht, opgezocht en gestimuleerd. Met een meer hedendaagse insteek en grotere ambities met betrekking tot bovenlokale kwaliteit en actuele urgente onderwerpen wil het museum het lokale kunstklimaat stimuleren. Daarmee kan het gebruikmaken van de unieke *glocal* potentie van Friesland als epicentrum in de periferie. Aan de hand van de eigenzinnige kunstenaar zoeken we naar alternatieve routes langs actuele vraagstukken. Zo willen we komen tot een onderscheidend collectiebeleid dat aanvullend is op het nationale aanbod en dat zo de reikwijdte en

zeggingskracht van de Collectie Nederland versterkt. Het aankoopbeleid zal zich meer dan in het verleden richten op het aankopen van meerdere werken van minder kunstenaars om zo tot een stevigere basis te komen en te voorkomen dat aankopen incidenten binnen een collectie (en daarmee binnen de Collectie Nederland) worden. Om deze ambities goed vorm te geven, het nieuwe elan voor het voetlicht te brengen, een bovenlokale kwaliteit na te kunnen streven en een stevig statement te kunnen maken in het kader van de Culturele Hoofdstad 2018 wordt het totale aankoopbudget en het bij het Mondriaan Fonds aan te vragen bedrag iets verhoogd.

Lennard Lahuis, *Wet Scene Study V (Seperated Lovers)*, 2017

Voorgenomen aankoop

Feiko Beckers

Feiko Beckers is een eigenzinnige Friese kunstenaar die nationaal en internationaal steeds meer furore maakt met zijn performance based installaties, maar die in het Fries Museum nog nooit aan bod is gekomen. Feiko Beckers stelt in enigszins absurdistische performances onze identiteit en omgangsvormen ter discussie. Hij wijst ons op de betrekkelijkheid van vanzelfsprekend lijkende logica met betrekking tot sociale constructies, gewoontes of alledaagse objecten.

De vorm van het werk en de narrative beeldtaal die Beckers inzet ontrekken zich aan tendensen of modes. De verleiding om toe te geven aan wat op dit moment als actueel gezien wordt moet groot zijn, zeker in een landschap waar het vaak moeilijk is voor kunstenaars om het hoofd boven water te houden, maar Feiko Beckers is een kunstenaar die blind lijkt te zijn voor de verleidingen van de heersende mores.

Sinds zijn afstuderen aan Minerva in Groningen in 2006 bouwt hij aan een imposant oeuvre van performancebased video-installaties. In deze video's weet hij de conditionering binnen menselijke relaties op originele wijze te verbinden aan autobiografische elementen en abstracte vormen die niet zouden misstaan binnen het Nijntje-museum. Toen Beckers een scène in een keuken ontwikkelde voor zijn presentatie op de Rijksakademie leek hij niet afgeleid te willen worden door de complexiteit van een echte keuken. De archaische vormen en vlakken waren niet alleen goed genoeg om bij het publiek het idee van een keuken te laten wortelen, de botte visuele Nijntjelogica wist bovendien het absurdistische karakter

van de gepresenteerde performance te versterken.

De verhalen van Beckers weten het publiek altijd mee te nemen naar een plek waar de 'a natuurlijk-ervaring een gevoel van ehhh pardon? ontmoet. Enerzijds weet Beckers het publiek te wijzen op de bizarre consequenties van onze relationele gewoontes, anderzijds gebruikt hij daarvoor een argumentatie die bij geen zinnig mens op zou komen. Het werk *A conversation is a risk to lose your own opinion* is daar een mooi voorbeeld van. De drie korte dialogen in de film zijn even ongemakkelijk als de pakken die de twee hoofdpersonen dragen. In één dialoog heeft het personage van Feiko Beckers bijvoorbeeld een favoriete pizzatent, maar hij wil zijn nieuwsgierige vriend er niet mee naartoe nemen, uit angst voor een tegenvallende reactie. Als zijn vriend zijn mening over de kwaliteit van het establishment niet zou delen, dan vreest hij dat dat zijn waardering van het restaurant zou aantasten. Het personage van Beckers probeert zijn eigen logica overeind te houden, want hij koestert zijn eigen gekke mening. Hij heeft daarom moeite met het gegeven van de dialoog, vanuit de gedachte "*A conversation is a risk to lose your own opinion*".

Het is wellicht ook vanuit deze gedachte dat de kunstenaar Feiko Beckers de invloeden om zich heen negeert en consistent doormodert binnen zijn eigen logica. Een andere eigenzinnige kwaliteit van het werk van Feiko Beckers is zijn gebruik van humor. De kunst is meestal iets waar je geen grapjes hoort te maken, dat botst met het grote belang dat we de kunsten toekennen. Kunst is een serieuze zaak ten slotte. Meestal is kunst met humor

Feiko Beckers, *The Inevitable Others*, 2016 HD Video, 8'19"

ook niet erg goed of grappig. Het wordt er vaak banaal en flauw van. Feiko Beckers weet het echter op een juiste wijze te doseren en in te zetten voor een onderscheidende kwaliteit.

Beckers werk is te ervaren als gematerialiseerde performances. Performance is vanuit praktische overwegingen een lastige kunstvorm. Je moet erbij zijn en tegelijkertijd kun je het niet meenemen. Het is in tijd beperkt ten slotte. De waarde van een registratie van een performance blijft soms beperkt tot een aandenken voor de gelukkigen die erbij waren. Feiko Beckers heeft een presentatievorm gevonden voor performance waarbij de conservering van de performance onderdeel is van het werk. De performance is niet gedocumenteerd, maar vindt continu plaats binnen het werk dat vaak bestaat uit een video en de objecten die in de video figureren.

Het werk van Feiko Beckers is ondanks de toenemende waardering voor de kunstenaar nog niet opgenomen in de collectie Nederland. Als eigenzinnige Friese kunstenaar die een bijzondere visie op de vorming van een identiteit laat zien hoort zijn werk bijna te vanzelfsprekend thuis in de collectie van het Fries Museum.

Voorgenomen aankoop

Eric van Hove

Eric van Hove is een kunstenaar die op veel verschillende plekken in de wereld gewerkt heeft. Veel van zijn werk draait om lokale gebruiken en tradities binnen een grotere globale context. Inmiddels woont en werkt hij voornamelijk in Marakech in Marokko en maakt hij internationaal furore met zijn ambachtelijke auto-onderdeelsculpturen.

Deze werken zijn prachtige constructies vol ambachtelijk handwerk. Het handwerk is afkomstig van ambachtslieden uit voornamelijk Marokko. Van Hove geeft hen elk een onderdeel van een motor om na te maken in het materiaal waarmee ze gewend zijn te werken. Een ambachtsman die normaliter rijk bewerkte schalen maakt voor de verkoop aan toeristen slaat het ijzer voor Van Hove in de vorm van een motoronderdeel en brengt er traditionele decoraties op aan. Een leerbewerker maakt de slangen die normaliter van rubber zijn gemaakt na uit leren vlechtwerk. Een ceramist maakt onderdelen in gebakken en geglazuurde keramiek en een houtsnijder maakt vakkundig gesneden onderdelen uit glanzend hout. Van Hove voegt alle onderdelen tezamen om tot het uiteindelijke object te komen.

Sommige onderdelen worden samengevoegd tot een bepaald auto-onderdeel zoals een versnellingsbak, een remsysteem of een wielophanging. Elk object wordt in een eigen gede-coreerde metalen doos verpakt. Een prachtig bewerkt verdeelstuk werd vorig jaar aangekocht door de V&A in London.

Soms worden onderdelen samengevoegd tot een compleet motorblok. De eerste grote motor die van Hove

zo maakte was de V12 Laraki motor. Deze was niet toevallig als onderwerp gekozen. De motor was oorspronkelijk ontworpen voor de Laraki Fulgura, een Marokkaanse superauto ontworpen door industrieel ontwerper Abdeslam Laraki. De Fulgura werd volledig in Marokko geproduceerd, behalve de motor. Er werd een Mercedes 6.2L V12 motor in de auto gehangen. Van Hove liet de verschillende onderdelen van de Mercedes 6.2L V12 namaken door 42 Noord Marokkaanse ambachtslieden uit vele evenzoveel verschillende materialen. Op deze manier corrigeerde hij gebruikmakend van Marokkaans talent op symbolisch wijze de productiewijze van deze nationale trots.

De motor was de grote publiekstrekker van de Marakech Biennale van 2014, welke gecureerd werd door de Marokkaans Nederlandse curator Hicham Khalidi. Niet alleen de rijke verzamelaars gingen graag met de motor op de foto maar ook bij de lokale bevolking was het een grote hit. Het werk werd daarna getoond bij Stuk Leuven en aangekocht door het Hood Museum in Hanover (USA).

Naast auto-onderdelen ging van Hove ook brommers en scooters maken (die overigens ook echt kunnen rijden). Zijn atelier heet Fenduq en is inmiddels een kleine fabriek vol Marokkaanse ambachtslieden die niet langer voor het toerisme, maar voor de kunst produceren. Van Hove noemt het geheel 'een levende sociaaleconomische sculptuur' en de laatste jaren krijgen de betrokken ambachtslieden meer en meer een rol binnen het werk van Van Hove.

Van Hove ziet zijn objecten als een afspiegeling van de maatschappij waarin alle onderdelen van belang zijn,

Eric van Hove, *V12 Laraki, Intake manifold*, 2013 Yellow copper, tin, nickelled silver, 60 x 60 x 15 cm

ook al lijken ze klein en onbelangrijk.

Het werk van Van Hove valt in eerste instantie op vanwege de esthetische kwaliteiten. Het glimmende metaal en het geoliede houtwerk heeft een zekere glossy feel. Tegelijkertijd heeft het werk een hele ruwe geëngageerde kwaliteit. De nationale trots en de lokale ambachten krijgen een plek naar de typische scheve verhouding tussen het westen en de voormalige koloniën. Binnen het werk spelen de thema's rond waarde en waardering en de problematische koloniale geschiedenis een grote rol. Achter de prachtige bewerkte teksten in het zilver of het bewerkte metaal gaat veel venijn schuil, maar tegelijkertijd ook veel humor. Van Hove weet een problematisch gegeven op een positieve manier voor het voetlicht te brengen en draagt zo bij aan een breder platform voor de waardering van andermans context en geschiedenis.

Van Hove weet ook ouderwetse ambachten tot leven te wekken binnen een hedendaagse context en weet de kunst inzichtelijk te maken voor een breed publiek van verschillende etnische achtergrond of economische statuus.

Van Hove biedt een bijzondere blik op de hedendaagse globale identiteit. De samenkomst in zijn werk van verschillende culturele stemmen biedt bovendien een hedendaags vervolg op de Hindelooper kamer in het Fries Museum dat de samenkomst van verschillende culturen laat zien in wat later herkend werd als een typische Hindelooper stijl.

